

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

چشم خدا بین

حکایت‌های کهن ایرانی ۶
(حکایت‌هایی از گلستان سعدی)

گزینش و شرح: منوچهر علی‌نور

انتشارات پرنو

سرشناسه: سعدی، مصلح بن عبدالله، - (۹۶۹ ق.
عنوان و نام پدیدآور: چشم خدایین: (حکایت‌هایی از گلستان سعدی) / گزینش و شرح منوچهر علی
مشخصات نشر: تهران: پرنو، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۲۵ ص.
فروست: حکایت‌های کهن ایرانی، ۶.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۵-۳۷-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
رده بندی کنگره: PIR ۵۲۱۱
رده بندی دیویی: ۸ / ۸۸۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۵۵۹۱۰

انتشارات مرنو

تهران؛ میدان انقلاب-خیابان گلرنگ-موبی-کوچه شهید لبافی نژاد-پلاک ۶
تماس: ۰۹۱۲۱۱۲۱۹۹۹ و ۰۶۶۹۶۹۰۵۱-۲۱

چشم خدایین

حکایت‌های کهن ایرانی ۶

(حکایت‌هایی از گلستان سعدی)

منوچهر علی‌پور

لیتوگرافی: صدف • چاپ‌خانه: گلرنگ • صحافی: مهرعلی

نوبت چاپ: نخست ۱۳۹۹ • شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۵-۳۷-۶

© حق چاپ: انتشارات پرنو؛ ۱۳۹۹

فهرست

۹.....	پیش‌گفتار.....
۱۲.....	نان بی‌مَنّت.....
۱۳.....	سیرت ادیب سیر بابکان.....
۱۴.....	فریادرس روزگار.....
۱۷.....	صدای نامور.....
۱۸.....	جور استاد به که میر پدر.....
۲۰.....	از دریچه‌ی چشم مجنون.....
۲۲.....	بازرگان حریص.....
۲۴.....	لرزه بر استخوان.....
۲۷.....	اسراف درویشان.....
۳۰.....	عاقبت گر زاده گر شود.....
۳۷.....	شهرزاده‌ی کوتاه قد.....
۴۰.....	دوهم قفس.....
۴۲.....	بی‌توجهی درویش به پادشاه.....
۴۴.....	میراث پیغمبران.....
۴۵.....	بی‌نیاز از مردم.....
۴۶.....	نگرانی پس از مرگ.....

- ۴۷ درمان پسر بیمار
- ۴۸ کنج عبادت
- ۴۹ زاهد تر از زاهد
- ۵۰ شکایت بیمار
- ۵۱ تربیت یکسان
- ۵۲ نهی دوست
- ۵۳ نه یاد راهشاه
- ۵۴ ارادت دره بستان
- ۵۵ مر ناگهان
- ۵۶ دهقان مهمان نواز
- ۵۸ قدر عافیت
- ۶۰ درویش حاضر جواب
- ۶۱ جامه‌ی درویشان
- ۶۲ ادب آموزی
- ۶۳ نور معرفت
- ۶۴ شرط آدمیت
- ۶۵ از عشق بی خبر
- ۶۶ دولت پاینده
- ۶۹ پسر کردن
- ۷۰ مادر دل آزرده
- ۷۱ در آرزوی فرزند

۷۲	دوستی بی اندازه
۷۳	دل‌تنگ از جدایی
۷۵	هم زیستی اجباری
۷۶	مهربانی با یک دیگر
۷۸	دعای خیر در حق پادشاه
۷۹	برترین عبادت
۸۰	سپاس از نیس
۸۱	کیسه‌ای پر از مهربانی
۸۲	صبر در برابر گرسنگی
۸۳	نشان خردمندی
۸۵	بنیاد ظلم
۸۶	روزگار از دست رفته
۸۸	پاداش نیکوکاری
۸۹	نان بازو
۹۰	نابینا در قیامت
۹۱	اندیشه‌ی درست
۹۲	زندگانی جاودان
۹۳	پارسا و دزد
۹۴	زاهد ظاهر نما
۹۵	روز انتقام
۹۶	مردم آزاری به خاطر پادشاه

۹۸	زیر پای پیل
۱۰۰	آخرین درخواست مجرم
۱۰۲	دودِ دلِ درویشان
۱۰۴	ترس از مجازات پادشاه
۱۰۵	گناه جاوید
۱۰۶	درستی در حق دیگران
۱۰۷	قبر سوار دار
۱۰۹	چشم پوش از گناه
۱۱۱	زخم زبان مردم
۱۱۳	ترس از پادشاه
۱۱۴	دروغ مصلحتی
۱۱۶	سیاس پارسا
۱۱۷	چشم خدایین
۱۱۸	نصیحت بازرگان خسارت دیده
۱۱۹	پرسش بی پاسخ
۱۲۰	سخنگوی بی نظیر
۱۲۱	سخن ناتمام
۱۲۲	امیر دزدان
۱۲۳	رازدار پادشاه
۱۲۴	از بهر خدامخوان
۱۲۵	کتاب نما

پیش گفتار:

بی گمان سعدی، این شوریده‌ی شیراز، را همگان نیک می‌شناسند. نامش در ایران، بل که در سراسر جهان نامی است آشنا و آذرش مورد توجه بسیاری از مردم دنیا است. شیخ اجل هم در حوزه‌ی نثر سرآمد زمانه بوده است و هم در حوزه‌ی نظم و شعر یگانه‌ی عصر خویش. گستانش هنوز هم تأثیرگذارترین و ژرف‌ترین اثر منثور و مسجع تاریخ ادبیات ایران است و بسیاری از اصحاب قلم و اندیشه از این اثر آراجمند حوشه‌ها چیده‌اند و چیزها آموخته‌اند. و بوستانش که سرشار است از حکمت، میراث ارزشمندی است که فرهنگ و ادب ایران‌زده‌ین بدان می‌بالد و اشعارش بویژه غزلیات و قصایدش زیباترین و ارزشمندترین آثار ادبی این کهن بوم و بر است. و این گونه است که حافظ شیرین‌سخن در باب منزلت سعدی می‌گوید: «استاد غزل سعدی است پیش همه کس...».

باری، سخن از سعدی شیرین‌سخن است؛ یکی از بلندآوازه‌ترین هنرمندان ایران، که نامش بر تارک جهان بسیار

خوش می‌درخشد و چه فراوانند ادیبان و شاعرانی که وامدار اندیشه‌ی بلند این یگانه‌ی بی‌همتا هستند.

اما روی سخن ما بیش‌تر به گلستان شیخ اجل است. کتابی که به نثر نوشته شده است و آن هم نثر مسجع یا آهنگین که خالقش بیک نشان داده است در نویسندگی تا چه اندازه تواناست و زیبایی نوشته‌هایش ربانزد هر عام و خاصی است. اوج هنر نویسندگی این هنرمند را در دیباجه‌ی گلستان به روشنی می‌بینیم. دیباجه‌ای زیبا و دلنشین که شکرگزارانم پایان خدای، عزوجل، است.

کتاب گلستان دارای یک دیباجه و هشت باب است. در دیباجه‌اش از باران رحمت حساب خداوند سخن می‌گوید و طاعت او را موجب قربت می‌داند.

باب اول کتاب در سیرت پادشاهان است. دربردارنده‌ی ۴۱ حکایت دلنشین که ظاهراً طولانی‌ترین بخش گلستان سعدی است. باب دوم درباره‌ی اخلاق درویشان است و شامل ۴۲ حکایت کوتاه اما پرمغز. باب سوم در فضیلت قناعت است و دارای ۱۲ حکایت.

در فواید خاموشی باب چهارم کتاب است و شامل ۱۴ حکایت شیرین و در عشق و جوانی عنوان باب پنجم گلستان شیخ اجل است که ۲۰ حکایت دارد. باب ششم گلستان در ضعف و پیری است شامل

۹ حکایت که کوتاه‌ترین بخش گلستان است. و باب هفتم که از ۱۹ حکایت و یک مناظره‌ی زیبا زیر عنوان «جدال با مدّعی در بیان توانگری و درویشی» نام دارد، در تأثیر تربیت است.

در آداب صحبت باب هشتم و پایانی گلستان می‌باشد که سرشار است از سخنان حکیمانه و کلمات قصار که در ادبیات کشور ما بی‌نظیر است.

اما در این کتاب سه حکایت‌های گلستان سعدی، تلاش بر آن بود که زیباترین، تأثیرگذارترین و ناب‌ترین حکایت‌های حکیمانه و ادیبانه‌ی شیخ اجل را به ای ادب دوستان تدوین نماییم و دشواری‌های آن را در حدّی شرح کنیم تا نسل امروز بیش‌تر از پیش به آثار ارجمند این ارجمند و بزرگان توجه نمایند و آثار این سروران را بیش‌تر بخوانند. امید که پندهای عالمانه و تجربه‌های خوب شیخ اجل ره‌گشایی باشد برای خوانندگان آثارش.